

2. Тригуб О., Бурдига В. Збереження і використання місцевих сортів гречки національної колекції України. *Agrobiodiversity*. 2017. С. 461–465.

Тригуб О. В., Куценко О. М., Ляшенко В. В., Ногін В. В. Важливість вирощування гречки як унікальної й екологічно орієнтованої культури. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, (1), 2022. 69–76.

УДК [6341.: 631.541.11] :634.11(477.52/.6)

Маматов М. В., Івакін О.В., канд. с.-г. наук, доценти
Державний біотехнологічний університет
e-mail: mamatovmikola@gmail.com, al.ivakin16@gmail.com

ВИРОЩУВАННЯ КАРЛИКОВИХ КЛОНОВИХ ПІДЩЕП ЯБЛУНІ СПОСОБОМ ВЕРТИКАЛЬНИХ ВІДСАДКІВ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Проблема підвищення ефективності агропромислового виробництва – визначальний фактор економічного і соціального розвитку суспільства.

Одним із основних напрямків інтенсифікації вирощування яблуні є закладання високопродуктивних слаборослих насаджень, які забезпечують стабільний урожай та високу якість плодів.

Саме клонова підщепа була і залишається однією з основних складових сучасного інтенсивного плодівництва. Вона повинна утворювати достатню кількість відсадків з доброю їх укоріненістю, бути зручною для щеплення і догляду, мати тривалий період відставання кори, не утворювати великої кількості колючок та інших бічних галузень [2].

Використання кращих підщеп яблуні вітчизняної і світової селекції для закладання плодкових насаджень забезпечує вирощування конкурентоспроможної продукції відповідного цільового призначення і прибутковості виробництва плодів. Але вітчизняний досвід створення садів яблуні на карликовій підщепі М 9, яким би привабливим він не здавався без достатнього вивчення не можна переносити в практику плодівництва районів з різкоконтинентальним кліматом [1].

Клонові підщепи вирощують різними способами, але у промислових розсадниках вертикальні відсадки – основний спосіб розмноження клонових підщеп, який забезпечує максимальну механізацію виробничих процесів, а усі інші є допоміжними для прискореного вирощування дефіцитних підщеп [3].

Мета наших досліджень полягала в комплексному вивченні, виділенні та впровадженні у виробництво перспективних клонових підщеп яблуні, вивченні особливостей росту надземної частини, підрахунку виходу стандартних відсадків, економічній оцінці вирощування підщеп.

Вирощування відсадків вертикальним способом проводили протягом 2019-2021 рр. в маточних насадженнях навчально-виробничого центру «Краплинне зрошення». Стаціонарний польовий дослід кафедри

плодоовочівництва і зберігання продукції рослинництва закладено у 2012 р. в чотирикратній повторності. На кожній дослідній ділянці висаджено по 40 рослин з яких 10-облікових. Варіанти розміщено послідовно, схема садіння 1,4 x 0,3 м. Схема досліду розроблена з метою порівняння різних типів підщеп і містить наступні варіанти: 1. М 9 (контроль); 2. Д-1071; 3. 62-396. Дослідження проводили за основними методиками для вивчення вегетативних підщеп яблуні: «Методика вивчення підщеп плодкових культур» Андрієнко М.В., Гулько І.П., 1990 р.).

Діаметр умовної кореневої шийки відсадків першого сорту повинен бути в межах 8-10 мм. За результатами наших досліджень встановлено, що діаметр клонових підщеп значно залежав від їх типу, так середній діаметр першосортних відсадків у контрольній підщепи М 9 становив 8,9 мм, а у досліджуваних підщеп наближався до 10 мм, а саме 9,8 мм у підщепи Д 1071 і 9,5 мм у 62-396, тобто був товще майже на 15-18 % за контрольний варіант.

Висота відсадків визначає якість садіння підщеп у черговому полі розсадника, а саме висоту проведення окулірування чи щеплення, що останніми дослідженнями є ваговим агрозаходом у спробі посилення впливу підщепи на прищеплений сорт.

За стандартом висота підщеп має бути не менше 35 см. Оптимальною слід вважати висоту відсадків не менше як 50 см. У середньому за роки досліджень найбільшу висоту відсадків мала підщепа Д 1071 – 95,9 і англійської селекції М 9 – 92,8 см.

Властивість утворювати на відсадках галуження у вигляді бічних пагонів є негативною ознакою підщеп. Це ускладнює догляд за ними, вимагає додаткових затрат праці та коштів до проведення окулірування. В наших дослідженнях найбільший бал галуження підщеп за три роки спостерігався на підщепі 62-396 – 2,9 бала, що вище від контрольного варіанта на 0,5 бала (13,4 %). Найнижчим бал галуження був у підщепі Д 1071 – 1,2, що підвищує господарську придатність її до подальшої роботи у розсаднику. Отже, підщепа української селекції Д 1071 утворює найменше галужень, що може викликати до них більший інтерес.

Здатність до укорінення відсадків має велике значення, оскільки цей показник є одним із визначальних елементів товарної якості відсадків. Найбільший бал укорінення серед карликових підщеп був на підщепі Д 1071 (4,2 бала), а у М 9 (3,9 бала). Найменший показник був отриманий на підщепі 62-396 (3,8 бала).

Кінцевим показником продуктивності маточника є вихід стандартних відсадків першого та другого сорту з 1-го куща і 1 га. Найбільш продуктивними в наших дослідженнях виявилися кущі підщепи Д 1071 у яких вихід стандартних відсадків коливався від 7,9 до 9,8 шт. з 1-го куща.

Про якість підщепного матеріалу отриманого за тих чи інших умов і способів вирощування, повною мірою дає уяву показник виходу стандартних відсадків з 1 га. Так, максимальний вихід стандартних відсадків отримано на підщепі Д 1071 – 179,5 тис. шт.

Важливим завданням наших досліджень є визначення економічної

ефективності вирощування клонових підщеп різних типів. Важливо визначити, який варіант досліду дає найбільше стандартних відсадків та забезпечує найвищий рівень рентабельності.

Максимальну суму прибутку було отримано на підщепі Д 1071 – 840 тис. грн./га, що на 190,7 тис. грн./га більше ніж на контрольному варіанті.

Висновки. 1. Згідно з результатами досліджень, діаметр умовної кореневої шийки найбільшим був на підщепі Д 1071 – 98 мм. 2. Найменшу кількість галузень утворює підщепа української селекції Д 1071, що позитивно впливає на роботу з нею. Максимальне укорінення відсадків спостерігалось на підщепі Д 1071 (4,2 бала), а найгірше – на підщепі 62-396. 3. За період досліджень 2019-2021 рр., максимальний вихід стандартних відсадків був на підщепі Д 1071 (179,5 тис. шт.

Список літератури: 1. Бублик М.О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва/М.О. Бублик. – К.: Нора-прінт, 2005. – 288 с. 2. Гулько І.П. Клонові підщепи яблуні/ І.П. Гулько . – К.: Урожай, 1992. – С. 32-37. 3. Куян В.Г. Плодівництво /В.Г. Куян. – К.: Вища шк. Головне видавництво, 1988. – 124-125.

УДК 663.584.78.631

Медяник Д. М., здобувач вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: med.dima@gmail.com

РІЗНОМАНІТТЯ САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ СОНЯШНИКУ ЗА ВМІСТОМ ГЛЦЕРИДІВ ПАЛЬМІТИНОВОЇ ТА СТЕАРИНОВОЇ КИСЛОТ

Постановка проблеми. Соняшник є основною олійною культурою в Україні. Його олію використовують в різноманітних галузях виробництва, основним напрямом є отримання соняшникової олії, яка використовується для приготування їжі та для технічних потреб [1, 2].

В селекції гібридного соняшнику пріоритетними є напрямки з підвищення продуктивності, вмісту олії в насінні та її якості, стійкості до основних патогенів.

З метою забезпечення багатоцільового використання соняшникової олії у промисловості в науково-дослідних установах України та світу здійснюються спеціальні селекційні програми з покращення її якості. А саме – створення високоолеїнових гібридів, олія яких максимально пристосована для харчових, промислових галузей [3, 4].

Відповідно до вимог сучасного сільськогосподарського виробництва гібриди повинні володіти комплексом цінних господарських ознак, які

*Науковий керівник – Михайленко В. О., канд. с.-г. наук, доцент